

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ВІСНИК
АГРАРНОЇ НАУКИ ПРИЧОРНОМОР'Я
Науковий журнал

Виходить 4 рази на рік
Видається з березня 1997 р.

Випуск 2 (90) 2016
Частина 2

Миколаїв
2016

Засновник і видавець: Миколаївський національний аграрний університет.

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ №19669-9469ПР від 11.01.2013 р.

Збірник включено до переліку наукових фахових видань України, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 13.07.2015 р. №747.

Головний редактор: В.С. Шибанін, д.т.н., проф., чл.-кор. НААН

Заступники головного редактора:

І.І. Червен, д.е.н, проф.

І.П. Атаманюк, д.т.н., доц.

В.П. Клочан, к.е.н., доц.

М.І. Гиль, д.с.-г.н., проф.

В.В. Гамаюнова, д.с.-г.н., проф.

Відповідальний секретар: Н.В. Потриваєва, д.е.н., проф.

Члени редакційної колегії:

Економічні науки: О.В. Шибаніна, д.е.н., проф.; Н.М. Сіренко, д.е.н., проф.; О.І. Котикова, д.е.н., проф.; Джулія Олбрайт, PhD, проф. (США); І.В. Гончаренко, д.е.н., проф.; О.М. Вишневська, д.е.н., проф.; А.В. Ключник, д.е.н., проф.; О.Є. Новіков, д.е.н., доц.; О.Д. Гудзинський, д.е.н., проф.; О.Ю. Єрмаков, д.е.н., проф.; В.М. Яценко, д.е.н., проф.; М.П. Сахацький, д.е.н., проф.; Р. Шаундерер, Dr.sc.Agr. (Німеччина)

Технічні науки: Б.І. Бутаков, д.т.н., проф.; К.В. Дубовенко, д.т.н., проф.; В.І. Гавриш, д.е.н., проф.; В.Д. Будаков, д.т.н., проф.; С.І. Пастушенко, д.т.н., проф.; А.А. Ставинський, д.т.н., проф.; А.С. Добишев, д.т.н., проф. (Республіка Білорусь).

Сільськогосподарські науки: В.С. Топіха, д.с.-г.н., проф.; Т.В. Підпала, д.с.-г.н., проф.; Л.С. Патрєва, д.с.-г.н., проф.; В.П. Рибалко, д.с.-г.н., проф., академік НААН України; І.Ю. Горбатенко, д.б.н., проф.; І.М. Рожков, д.б.н., проф.; І.П. Шейко, д.с.-г.н., професор, академік НАН Республіки Білорусь (Республіка Білорусь); С.Г. Чорний, д.с.-г.н., проф.; М.О. Самойленко, д.с.-г.н., проф.; Л.К. Антипова, д.с.-г.н., проф.; В.І. Січкарь, д.б.н., проф.; А.О. Лимар, д.с.-г.н., проф.; В.Я. Щербаков, д.с.-г.н., проф.; Г.П. Морару, д.с.-г.н. (Молдова)

Рекомендовано до друку вченою радою Миколаївського національного аграрного університету. Протокол № 9 від 26.04.2016 р.

Посилання на видання обов'язкові.

Точка зору редколегії не завжди збігається з позицією авторів.

Адреса редакції, видавця та виготовлювача:

54020, Миколаїв, вул. Паризької комуни, 9,

Миколаївський національний аграрний університет,

тел. 0 (512) 58-05-95, <http://visnyk.mnau.edu.ua>, e-mail: visnyk@mnau.edu.ua

© Миколаївський національний аграрний університет, 2016

СТАН І ПОТЕНЦІАЛ РОЗВИТКУ ОРГАНІЧНОГО СВИНАРСТВА УКРАЇНИ

І. В. Чернишов, кандидат сільськогосподарських наук, доцент

М. В. Левченко, кандидат сільськогосподарських наук

І. С. Мазуркевич, магістр

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

Вивчено потенціал розвитку органічного свинарства в південних регіонах України на прикладі типового фермерського господарства. Доведено можливість впровадження виробництва екологічної продукції свинарства, відзначається актуальність даного впровадження та необхідність подальших розрахунків параметрів виробництва.

Ключевые слова: органічне землеробство, свинарство, продукція тваринництва, аналіз, екологія.

Постановка проблеми. Україна, маючи значний потенціал для виробництва органічної сільськогосподарської продукції, її експорту, споживання на внутрішньому ринку, досягла певних результатів щодо розвитку власного органічного виробництва. Так, площа сертифікованих сільськогосподарських угідь в Україні, задіяних під вирощування різноманітної органічної продукції, складає більше чверті мільйона гектарів, а наша держава посідає почесне двадцять перше місце серед світових країн-лідерів органічного руху. Частка сертифікованих органічних площ серед загального об'єму сільськогосподарських угідь України складає майже 0,7% і ця цифра поступово збільшується. При цьому Україна посідає перше місце в східноєвропейському регіоні щодо сертифікованої площі органічної ріллі, спеціалізуючись переважно на виробництві зернових, зернобобових та олійних культур. Більшість українських органічних господарств розташовані в Одеській, Херсонській, Полтавській, Вінницькій, Закарпатській, Львівській, Тернопільській, Житомирській областях. Українські сертифіковані органічні господарства – різного розміру – від кількох гектарів, як і в більшості країн Європи, до понад десяти тисяч гектарів ріллі.

Враховуючи той факт, що органічне тваринництво не може існувати без певної кількісної прив'язки до землі, а саме

© Чернишов І.В., Левченко М.В., Мазуркевич І.С., 2016

представляється в максимальній кількості азоту на 1 га (170 кг/га/рік). Тобто, для ефективного органічного свинарства, навіть з порівняно невеликим поголів'ям, необхідно мати чималу кількість сертифікованої ріллі. Для обробітку данної ріллі, згідно з нормативами органічного господарства, необхідно використовувати лише органічні добрива, а таким добривом може служити гній (накопичений і перегорівший, а також як відходи його переробки в біогазовій установці).

Все це створює певний замкнутий цикл органічного господарства, починаючи від виробництва рослинної продукції та кормів для тваринництва до власне тваринництва та готової продукції від цієї діяльності. Така замкнутість циклу виробництва значно зменшує ризики виробництва, адже сприяє автономності, що є стратегічно важливим фактором державної продовольчої безпеки України, та сприятиме сталому розвитку сільського господарства у майбутньому.

Завдяки органічному господарству вдасться підвищити родючість ґрунтів і взагалі їх зберегти, підвищити екологічну безпеку сільських територій шляхом зменшення кількості мінеральних добрив і хімії, що використовують при інтенсивному землеробстві. Також дане господарство призводитиме до підвищення рівня біорізноманіття навколишнього середовища, що в свою чергу сприятиме лише покращенню екологічного стану. А покращення екологічних умов призведе до поліпшення загального стану здоров'я населення та їх імунного опору. А це вже являється стратегічним пріоритетом МОЗ України яке має бути зацікавленими у покращенні здоров'я населення України.

Отже, якщо враховувати всі ці фактори, то питання «А чи необхідно розвивати органічне господарство і чи може воно бути ефективним?» можна впевнено заявити, що «Може!» і це єдине правильне рішення, адже воно призведе до автономності (незалежності) у питаннях самозабезпечення населення необхідними харчовими продуктами, покращить екологічні умови проживання, підвищить рівень здоров'я населення (здорове населення – це активні і вмотивовані люди) і згодом дасть можливість позиціонувати свою країну в світі, як високо розвинутою та передовою.

Стан вивчення проблеми. Розробка сучасних енерго- та ресурсозберігаючих технологій, зниження собівартості виробленої продукції, спрямованих на підвищення продуктивності тварин є важливим напрямком досліджень, тому обґрунтування доцільності і можливості використання засад органічного землеробства для галузі свинарства є актуальним.

Метою досліджень було провести аналіз існуючої технології утримання свиней у типовому фермерському господарстві Півдня України і сформулювати висновки щодо можливості і доцільності впровадження органічного тваринництва в даних умовах. Сформовані завдання досліджень:

- проаналізувати відповідність місця розташування вимогам до сертифікації як підприємство органічного землеробства;
- проаналізувати наявність земельних площ підприємства та використовуваних кормових культур вимогам органічного тваринництва;
- проаналізувати відповідність видового та статевовікового складу тварин, наявних в підприємстві вимогам органічного землеробства, відповідність норм навантаження на одиницю площі згідно з вимогами сертифікування підприємства з органічного землеробства.
- виявити резерви нарощування поголів'я тварин до оптимального співвідношення до орних земель.
- рекомендувати шляхи переходу до органічної технології утримання.

Методика досліджень. Оцінка технології вирощування свиней здійснювалась на основі загальноприйнятих технологій і методичних рекомендацій Інституту свинарства НААН та методики сертифікації підприємств з органічного землеробства «Органік-стандарт» [1-3].

Результати досліджень. Перехід на екологічно чисте виробництво продукції свинарства дасть змогу підвищити економічну ефективність ведення галузі свинарства у ПСП «Дружба». Господарство за місцем розташування відповідає вимогам до сертифікації як підприємство органічного землеробства.

Земельні площі підприємства та посівні культури є достатніми для впровадження органічного тваринництва (табл. 1).

Видовий та статевовіковий склад тварин, наявних в підприємстві, відповідає вимогам, за поголів'ям не перевищує норми навантаження на одиницю площі згідно з вимогами сертифікування підприємства з органічного землеробства (табл. 2). Існують значні резерви нарощування поголів'я тварин до оптимального співвідношення до орних земель.

Таблиця 1

Структура посівних площ господарства

№ п/п	Назва продукції	Вироблено продукції		Структура посівних площ, %
		площа, га	ц	
1	Озима пшениця	827	20636	32,1
2	Жито	100	1161	3,9
3	Кукуруза на зерно	180	9050	7,0
4	Ячмінь ярий	500	6547	19,4
5	Соняшник	710	9897	27,6
6	Соя	100	1227	3,9
7	Ріпак озимий	158	1871	6,1

Таблиця 2

Продукція тваринництва

Вид тварин	Середньорічне поголів'я	Вироблено продукції, ц
ВРХ на відгодівлі	280	306
Свині	221	133
ВРХ дійні	83	2475

При організації кормової бази необхідно враховувати, що свиначство поєднується з молочним скотарством. У структурі органічного сільського господарства під молочне скотарство відводиться **60%** площі с.-г. угідь господарства, решта може бути використана для свиначства і птиці. Маючи в наявності **2500** га загальної площі с.-г. угідь, розраховуємо площу, що буде основою для розрахунку можливого поголів'я свиней у

даному господарстві при переході його на органічний тип, що буде становити 1000га.

На 100 га ріллі повинно бути в середньому 8 середньорічних свиноматок (з урахуванням технологічного шлейфу). Отже, можливе поголів'я свиноматок у господарстві становитиме 80 голів. Відповідно загальні можливі потужності господарства за умови органічних технологій складають орієнтовно 972 голови. Це втричі більше поголів'я, ніж наявне на даний час.

Висновки. Проведений аналіз дає змогу сформулювати позитивний висновок щодо можливості впровадження виробництва екологічної продукції свинарства в умовах підприємства, відзначається актуальність даного впровадження та необхідність подальших проектних розрахунків параметрів виробництва.

Список використаних джерел:

1. Посилання [Інтернет-ресурс] / Посилання – Режим доступа : <http://organicstandard.com.ua/ua/links#1>
2. Стандарти [Інтернет-ресурс] / Стандарти – Режим доступа : <http://organicstandard.com.ua/ua/services/standards>
3. Методики исследований по свиноводству / Полтавский НИИ свиноводства. – Харьков, 1977. – 151с.

*І. В. Чернишов, М. В. Левченко, І. С. Мазуркевич. **Состояние и потенциал развития органического свиноводства Украины.***

Изучен потенциал развития органического свиноводства в южных регионах Украины на примере типового фермерского хозяйства. Доказана возможность внедрения производства экологической продукции свиноводства, отмечается актуальность данного внедрения и необходимость дальнейших проектных расчетов параметров производства.

Ключевые слова: органическое земледелие, свиноводство, продукция животноводства, анализ, экология.

I. Chernishov, M. Levchenko, I. Mazurkevich. State and potential of development of the organic pig breeding of Ukraine.

Studied the potential of organic pig production in southern Ukraine on the example of a typical farm. The possibility of introducing pig production of environmentally friendly products, there is the urgency of the need to implement and further calculations production parameters. Organic agriculture - a comprehensive production management system that promotes and enhances the health of agricultural ecosystems, including biodiversity, biological cycles, biological activity of the soil, which can be achieved by using as agronomic, biological and mechanical methods as opposed to the use of synthetic materials to perform specific functions within the system. Based on these assumptions the research conducted on current issues, as they provide an analysis of organic farming southern Ukraine. The unilateral development of organic production in our country caused by incomplete legislative and regulatory framework that clearly outlined the state policy in the field of organic production, created the conditions for the legal recognition and protection of organic products, the formation of a national certification system, rules, standards, and clear, effective state support and incentives for organic production. Due to organic farming will be able to increase the soil fertility and generally keep them, increase the environmental safety of rural areas by reducing the number fertilizers and chemicals that are used in intensive agriculture. Also, this sector will lead to an increase in biodiversity of the environment, which in turn will contribute to the increased environmental condition. And improving environmental conditions will improve the general state of health and their immune resistance. And this is a strategic priority of the Ministry of Health that Ukraine should be interested in improving the health of the population of Ukraine. The data are of great scientific and practical importance can be used in planning new and reforming existing pig enterprises.

Key words: *organic farming, pig production, animal products, analysis, environment.*

ЗМІСТ

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ НАУКИ

В. Я. Лихач, А. В. Лихач, С. В. Кіш. Біохімічні процеси у м'ясі свиней різної стресочутливості та умов вирощування ...	6
І. М. Люта. Ембріологічна характеристика результатів трансплантації ембріонів великої рогатої худоби	16
В. О. Мельник, А. С. Стельмах, В. О. Кудряшова. Відтворювальні якості свиноматок породи ландрас в умовах племінного заводу «Миг-Сервіс-Агро».....	23
О. А. Моргун, Н. М. Сорока. Фізико-хімічне та мікробіологічне дослідження бичкових риб, уражених личинками нематоди <i>Eustrongylides excisus</i>	28
А. В. Березовський, Л. В. Нагорна. Ектопаразити як чинники погіршення біобезпеки в умовах птахівничих підприємств .	36
І. В. Назаренко. Ідентифікація і аналіз небезпечних чинників при виробництві сметани.....	42
М. С. Небилиця, О. В. Ващенко, Ю. І. Криведа, Ю. В. Мелешко. Вирощування екологічно безпечних кормів для сільськогосподарських тварин	49
О. Й. Карунський, И. В. Николенко. Пути підвищення продуктивності свиней.	60
А. М. Омелян. Показники забою молодняка перепелів при використанні комбікорму з різними рівнями Аргініну	70
Т. В. Павлова. Массовый и линейный рост ремонтных телок с разной долей генотипа по голштинской породе	78
Р. Паливода. Национальные системы качества продовольствия Польши	88
L. Patryeva, V. Groza. Assessment of preservation of quail egg-laying flock during exploiting by the use of nanosilver	101
А. Я. Райхман. Оценка полноценности протеиновой питательности кормов для свиней	107
О. В. Сметаніна, І. І. Ібатулін, В. С. Бомко. Використання органічного кобальту для виробництва високоякісного молока	117

Л. О. Стріха, О. М. Сморочинський, В. І. Крива, О. В. Кривчук. Вплив параметрів процесу кутерування на фізико-хімічні показники варених ковбасних виробів.....	126
И. В. Фомченко. Ветеринарно-санитарная экспертиза продуктов убоя у крупного рогатого скота при захворюванні хламидиозом	133
А. Д. Хоменко. Обіологічно активна добавка <i>SPIRULINA PLATENSIS</i> та її використання у перепелівництві	143
І. В. Чернишов, М. В. Левченко, І. С. Мазуркевич. Стан і потенціал розвитку органічного свинарства України	149
Г. Ю. Чернікова, Н. П. Пономаренко. Використання пребіотиків на основі мананових олігосахаридів у годівлі курчат-бройлерів	155
М. В. Чорний, Ю. О. Щепетільников, А. О. Бондар, Є. О. Панасенко. Вплив абіотичних факторів на продуктивність та здоров'я корів і резистентність телят....	161
П. О. Шибанін. Вплив кормової добавки «Біо Плюс 2Б» на якісні показники свинини	171
В. В. Юрченко, М. О. Додашьянц. Водні організми в умовах глобального потепління	179
С. С. Крамаренко, О. І. Потривасва. Використання лінійних моделей (<i>BLUP</i>) для оцінки племінної цінності корів за молочною продуктивністю	187